

Zicht als een aquarium:
je kunt alle blaadjes tellen
van het fonteinkruid.

Met de klok mee: Paling durft zich bij schemer te vertonen op zoek naar een maaltje. Met deze zonsondergang moet de nachtduik wel een succes worden. Gevlekte Amerikaanse rivierkreeft (*Orconectes limosus*). De duiksteiger op 5 minuten lopen van de parkeerplaats.

SPIEGELPLAS HEERLIJK HELDER

Helder water lokt ons duikers. Maar is het heldere water wel zo goed voor het onderwaterleven in het algemeen? Zonder diepgaande onderzoeken ga ik hardop denkend te water, gaan jullie mee?

De baars heeft een soortgenoot te pakken.

Nachtduiken is hier geweldig!

De Spiegelplas is in mijn beleving de meest geschikte duikstek om het fenomeen 'heldere zoetwaterplas' te onderzoeken. Ik duik hier al enkele jaren en dan met voorkeur voor de nachtduik. De veelbesproken veranderingen in het onderwaterleven zijn mij ook opgevallen. Vissoorten komen en andere verdwijnen in no-time. Wanneer je je dan bedenkt dat een verandering in enkele jaren op de hele evolutie supersnel is, moet er toch een verklaring zijn. Men denkt hier aan 'mosselen'. Niet de alom bekende Zeeuwse, maar een driehoeks of quagga (uitspraak kwagga). Nu snap ik het zelf amper hoe dit dan werkt, maar ik zie het als een uitdaging

om jullie (en mijzelf) het beter te laten begrijpen. Oké, duikspullen pakken en verzamelen! Het sombere parkeerterreintje bij Nederhorst den Berg straalt geen gezelligheid uit. Ik kan jullie verzekeren dat ik telkens weer blij ben na de nachtduik wanneer we vanuit het donkere parkeergat weer op de verlichte weg zijn. Het is bij de Spiegelplas tevens een behoorlijk stuk lopen vanaf het parkeerterrein naar de duiksteiger. Het is verboden om voor de haveningang, welke dicht bij het parkeerterreintje ligt, te duiken. We sjokken door. Onderweg passeren enkele fietsers. Hoe aantrekkelijk is het nu om een lift te vragen... Het lijkt eigenlijk al een verloren zaak, deze zoetwaterstek. Maar dan komt

de ommezwaai... de nachtduiken zijn hier geweldig. En daar komen we voor!

OVERAL MOSSELEN

Vanaf de steiger met een hoog- en laagplateau is het prettig te water gaan. De houten trap is echter spekglad dus dat is even oppassen. We zwemmen naar links en komen al snel een auto tegen op 5 meter diepte. De brandweer gebruikt deze als oefenobject, zo blijkt uit de tekst op het dak. Dat de tekst nog te lezen is danken we aan het regelmatig schoonvegen door duikers. Want waar we ook kijken, op de bodem, op de auto, op alle obstakels zoals betonijzer, heipalen, bouwafval; het is begroeid met zoetwatermosselen. Vanaf de oeverzone tot aan een diepte van acht

meter zien we mosselen, mosselen en nog eens mosselen. En die filteren het water waardoor de duikstek zo helder is. Toppie, zeggen wij duikers. Maar hier kleven ook nadelen aan. Wanneer het water teveel wordt gefilterd, wordt ook het belangrijke voedsel voor de vislarven en de jonge vis opgenomen door de mosselen. Deze verstoring in de voedselketen heeft uiteraard weer gevolgen voor de opgroeiende vis. We zwemmen wat dieper en zien op acht meter diepte dat de mosselen vanaf hier plaatsmaken voor zand en slibbodem. En daar treffen we een exoot aan, eentje waar ik heel blij mee ben want deze behoort tot mijn eerste waarneming: de Chinese wolhandkrab! De klauwen zijn inderdaad bedekt met een haarachtige massa

Ja! Een nieuwe exoot voor mij, de Chinese wolhandkrab.

Mosselen, mosselen en nog eens... De auto heeft het ook moeten ontgelden.

Letterlijk wortel schieten.

Deze snoeken vinden het wel even best zo.

toch. Zodra de baars mij in de gaten krijgt, zwemt hij er met zijn prooi vandoor. Dit gaat mij toch niet gebeuren! Gelukkig kan ik nog snel een foto maken met een puntje van zijn staart uit zijn bek. De baars denkt blijkbaar maar aan één ding: mijn gevangen prooi sta ik niet meer af, en gelijk heeft hij. Palingen leven hier beschut tussen gaten en holen maar met nachtduiken zie je ze regelmatig kronkelen over de bodem. Ze zoeken dan naar voedsel wat een leuk gezicht is. Het valt mij op dat een groot aantal palingen de Spiegelplas als leefgebied heeft. Maar vis blijft schuw en vaak zijn ze ons toch te snel af. Net zoals een andere leuke zoetwatervis. We kunnen dan nog net een flits van hem zien om te kunnen melden dat het in dit geval een karper was. Karper tijdens een nachtduik is wel bijzonder voor de Spiegelplas, maar fotobewijs heb ik toch echt niet. Jullie zullen me dus op mijn woord moeten geloven.

Nog even terug naar de mosselen. Ik heb zelf moeite om de beide exotische zoetwatermosselen in deze plas te onderscheiden; driehoeksmossel en de quaggamossel. Mijn buddy Bruno onderzoekt de mosselen met een loep en op mijn vragende blik tekent hij in het lucht(water)ledige met zijn wijsvinger een driehoek. Hoe simpel kan het toch zijn. Wanneer ik mijn wenkbrauwen achter het duikmasker wat frons en hem aankijk, haalt hij zijn schouders op en brengt beide handen vertwijfelt naar voren. Wat nu simpel? We gaan thuis wel zoeken op Google. Via het kennisdocument quaggamossel van Sportvisserij Nederland zijn de verschillen beschreven.

Jaren gezien en nu bijzonder geworden; rivierdonderpad.

Rode rivierkreeft (Procambarus clarkii).

Zoetwatermosselen, positief of negatief effect?

waaraan hij zijn naam te danken heeft. De krab kruipt in de bodem en ik kan hem amper terugvinden. Geen wonder dat we dit beestje overdag niet zien, maar alleen tijdens een nachtduik wanneer ze gaan foerageren.

DOMINANTE SOORT

In de afgelopen jaren heb ik een verschuiving waargenomen in de Spiegelplas. De rivierdonderpad (*Cottus perifretum*) welke ik regelmatig zag tijdens de nachtduik, zie ik niet meer. De zwartbekgrondel

De zwartbekgrondel doet het goed in de Spiegelplas.

(*Neogobius melanostomus*) zie ik de laatste vijf jaar explosief toenemen. Met echt grote exemplaren ertussen. De zwartbekgrondel heeft de rivierdonderpad duidelijk verdreven. Het leefgebied en het voedsel van beide vissen is grotendeels gelijk maar de zwartbekgrondel is veel dominantier en hierdoor verliest de rivierdonderpad terrein. Je leest en hoort deze berichten, maar op deze duikstek valt het mij zelf op. En een eigen waarneming dringt nu eenmaal heftiger tot je door. Met nachtduiken valt fotograferen niet altijd mee.

Mooie vis! Een blankvoorn tijdens de nachtduik.

Je moet toch echt een pilotlamp gebruiken om te focussen en de meeste vissoorten zijn daar niet van gediend. Laat staan dat je de tijd krijgt om alles in te stellen want dan ben je zeker te laat. Je fotomodel heeft dan al beschutting gezocht tussen de planten of stenen. Goed anticiperen en je camera-instellingen blindelings kunnen bedienen is een voorsprong. En dan zie ik... Eindelijk! Na jaren hiernaar uitgekeken te hebben, vind ik een baarsje met een soortgenoot in zijn bekje. Een kleintje weliswaar, maar

SPIEGELPLAS

BOUWPUIN De duikstek Spiegelplas ligt aan het Googpad langs de Spiegel- en Blijkpolderplas. Het gebied is in beheer van Natuurmonumenten en is vrij toegankelijk. In de plas is bouwpuin gestort en je herkent heipalen en kluwen betonijzer. Vissen en rivierkreeft vinden hier beschutting. Dit puin en de auto liggen aan de linkerkant van de duiksteiger. Rechtsaf zijn de waterplanten erg mooi en verderop in de bocht bij het havenkje kom je weer steenstort tegen.

NACHTDUIKEN Voor de nachtduik kan het in clubverband een wat prettiger gevoel geven op het afgelegen parkeerterreintje waar maximaal 15 auto's kunnen staan. Een zeiltje of kleed om achter je auto de spullen op/af te tuigen kan zeker geen kwaad, om zo je materiaal vrij te houden van zand en gruis. De wandeling vanaf de auto naar de duiksteiger is ongeveer 5 minuten. Waarnemingen tijdens nachtduiken: paling, snoek, snoekbaars, brasem, blankvoorn, rivierdonderpad, zwartbekgrondel, baars, pos, rode Amerikaanse rivierkreeft, gevlekte Amerikaanse rivierkreeft en de Chinese wolhandkrab.

ALGEMENE INFO Er zijn geen faciliteiten zoals restaurant, toilet of vulstation aanwezig. Adres: Googpad in Nederhorst den Berg